

יהושע

– בערך בקיץ 1948, המדינה כבר פורמלית הוקמה, בוקר אחד (לפנות בוקר, היה חושך) הופיעו זרים במושבה, עם רכב, והצהירו על עוצר. בבנימינה לא היה עוצר מעולם.

– זו היתה ה"הגנה"?

– כן, הגרעין המגויס של ה"הגנה". מהנשים של הגנת בנימינה לא ראינו אף אחד. הם נכנסו לביתי ואמרו שבאו לעצור אותי. הם ניגשו לארונות והתחילו לערוך חיפוש. שאלתי אותם מה הם מחפשים, והם ענו שהם מחפשים נשק. אז אמרתי להם שאין בבית. בסוף לקחו אותי. בחוץ חיכה הרכב. גסענו והגענו לקצה הצפוני של המושבה, בשדה. שם היו עוד הרבה אנשים מכובדים מבנימינה, שהיו אנשי אצ"ל. הם עשו מכלאה עם גדרות תיל מסביב ושמרו. אחר כך העלו אותנו על כלי רכב, והובילו אותנו למבצר של המשטרה, על-יד כרכור. היום זה בסיס של משמר הגבול. לשם הגיעו אנשים מכל הסביבה – מנתניה, מחדרה... – כל הטרוריסטים הכבדים. אני הייתי אז בן 22 בערך. הם הפכו את המבצר לבית סוהר זמני. המבצר פונה על-ידי הבריטים מיז אחרי הכרזת המדינה. אני ישבתי שם בערך שבועיים. אחרי שברחתי, היו עוד אנשים שהמשיכו לשבת. אני רציתי מיד לברוח. אחרי שישבנו במבצר כמה ימים דיברנו, והזקנים יותר (היו שישבו בכלא הבריטי שנים רבות) אמרו, שצריך סבלנות. הביאו לנו שופט (לטנברג), שהאריך את מעצרנו. הוא אמר שאני מואשם בנסיון להפיל את הממשלה. אני סירבתי להכות בסבלנות. היה לי פרדס שעזבתי באמצע ההשקיה. אם אני לא אשקה – אז הפרדס ימות. לא היה מי שידאג לפרדס. היינו כך, אני ואמי, בלי פועלים. עברו כמה ימים ועוד לא שחררו אותנו. פגשתי כמה בחורים מחדרה, שגם תכננו לברוח. המבצר היה גדול עם

הרבה חדרים. מסביב שתי גדרות תיל. חלק גדול היה עזוב. הסתובבנו בחדרים העזובים. זה היה, כנראה, מבצר של רוכבים בריטים. היו שם אורות וכוכפים וציוד רכיבה...

עקירת הפרדס

- מה קרה לפרדס?

- נעקר. אני עקרתי אותו לפני 15 שנים בערך.

- כמה שנים הוא שרת אתכם?

- כשעקרנו אותו הוא היה פרדס נושא פרי כבר 20 וכמה שנים. הוא היה בשיא הניבה שלו. חילקנו את הפרדס, חלקה לי וחלקה לשתי אחיותי. אני התחלתי לגדל שם בוטנים...

- מה היחה הסיבה הרשמית לעקירה?

- זה לא היה רווחי. צריך להשקיע במים, דישונים, ריסוסים, גיזומים וכד'.

- מה היה גודל הפרדס?

- 26 דונם. עם הזמן הלכנו והסתבכנו. הפרדס החל לשאת פרי בערך ב-1932 וכל שנה המצב החמיר ולא השתפר.

- הפרדס מזדקן ונותן פחות פרי?

- כן. הוא מזדקן ותוחלתו לא יותר מ-45 שנים. אבל היות שעושים שינטוע (את החלקים הפחות מניבים עוקרים), אז אפשר להמשיך אפילו עד גיל 50-60.

היו רק תפוזים?

- בעיקר תפוזים, מעט אשכוליות ומעט תפוזי ולנסיה. כולם לא היו רווחיים. ההוצאות היו תמיד גדולות ולא כיסו את ההכנסות. וגם כבר בהתחלה זה היה מיועד ליצוא. ב-1936 פרצה המלחמה, וכבר היה

קשה לשווק לשווק האירופאי. התברר גם, שכל ארצות הים התיכון מייצאות פרי לאירופה, אז היתה תחרות אכזרית מאד בקשר למחירים. פה היו הוצאות, וכל כמה זמן היו שביתות בנמל. בסוף ראיתי שזה חסר תוחלת, אז החלטתי לעקור ומיד התחלתי לגדל בוטנים. זה היה יותר פשוט ויותר משתלם. אחר כך גידלתי אבטיחים וקישואים. עכשיו אני מגדל שיבולת שועל. זה בכדי לעבד את השטח כדי שלא יהיה מוזנח, וכדי לא לשלם מס רכוש גבוה.

- אתה היית בין הראשונים שעקרו?

- כן. אחר כך זה הפך לתופעה המונית.

- איך עקרתם?

- מסרנו את זה לקבלן שקיבל את העץ. הוא כרת את העצים, ואחר כך היה צריך לעקור אותם מהשורש. זה נעשה עם בולדוזר. אחר כך צריך לעבור עם משטף על השורשים שנשארו.

- מה היו תגובות האנשים?

- במשפחה אמרו לי: "מה אתה עושה? השתגעת? השקענו בזה כל כך הרבה כסף". אני אמרתי, שפרנסה מזה אין וזה חסר תוחלת.

- כל שנה היה פחות פדיון?

- כל שנה היינו מקבלים חשבון שיווק והוצאות השיווק אכלו חלק גדול. חוץ מזה, יש את הוצאות העיבוד. בסוף, לפרנסה לא נשאר כלום. מועצת ההדרים והתאחדות האיכרים - הם היו מאד נגד היסול הענף, כי כל המנגנון חי מזה...

הפריחה מבית הסוהר

...לא ידענו לאן לברוח ואיך להסתדר בלילה. המבצר